

Sens ludzkiej pracy

„Posłaniec św. Antoniego z Padwy” 15(2010) nr 1, s. 20-22.

Podstawowym elementem życia gospodarczego każdego państwa jest praca jego obywateli, dzięki której są wytwarzane dobra materialne, intelektualne, kulturalne czy duchowe. Stają się one swego rodzaju towarem, dzięki któremu, zarówno skarb państwa, jak i poszczególni obywatele, mogą czerpać określone zyski, by przeznaczyć je na bieżącą konsumpcję lub dzięki nim zaplanować wydatki i inwestycje na przyszłość.

Praca ludzka jednak nie jest tylko sposobem wytwarzania i zarabiania, lecz służy także rozwojowi samego człowieka, który jest jej podmiotem i jako taki winien być postrzegany, zarówno przez władze państwowe, jak i pracodawców.

Praca w zamyśle Stwórcy

Po stworzeniu pierwszego człowieka, Bóg kieruje do niego następujące słowa: „... i uczynili ją [ziemię] poddaną” (Rdz 1,27). Wprawdzie biblijny zapis nie odnosi się wprost do pracy, to czynienie sobie ziemi poddaną, przetwarzanie jej nieodzownie związane jest z wysiłkiem, trudem – pracą. Zatem pierwotne powołanie człowieka należy odczytać także w kontekście pracy w ujarzmianiu i korzystaniu z dóbr danego mu w depozyt świata (por. LE, 4. Por. także KKK 2427). Zdolność człowieka do tworzenia zawarta została w jego rozumności, która stanowi jeden z elementów „obrazu i podobieństwa” do Stwórcy. Dzięki niej człowiek zdolny jest do planowania i podejmowania działań, do stanowienia o sobie i dążenia do spełnienia siebie w tym świecie. Dzięki pracy, której jest on podmiotem, służy on urzeczywistnieniu swego człowieczeństwa, jego rozwojowi i uwzniośleniu (por. LE, 6. Por. także KDK, 67; OA, 14; KKK 2428). Praca zatem jest istotnym dla osoby ludzkiej dobrem, przez które, współdziałając z Bogiem w tworzeniu nowych doskonałości bytu, przekształcaniu przyrody na swój użytek w harmonii z jej pięknem i wartością dla przyszłych pokoleń, współdziała w tworzeniu nie tylko dobra, ale przyczynia się do osobistego rozwoju (por. LE, 9).

Aspekty pracy ludzkiej

Ludzką pracę można rozpatrywać pod wieloma aspektami i każdy z nich można odnaleźć w ogromie bogactwa zawodów i zajęć wykonywanych przez człowieka. Pracę człowieka można zatem ująć w wymiarze:

- techniczno-ekonomicznym – człowiek jako rozumny zarządca może dysponować i rozumnie używać całego świata natury w przekształcaniu i tworzeniu nowych rzeczywistości dla dobra całego rodzaju ludzkiego;
- psychologiczno-moralnym – suma wysiłków człowieka powinna zmierzać do nieustannego doskonalenia człowieka, kontemplując zaś powierzone mu w darze siły przyrody, wchodzi w relację ze Stwórcą.
- społeczno-kulturowym – każda praca pozostawia po sobie ślad w postaci dziedzictwa kulturowego, które ma szczególne znaczenie w tworzeniu właściwych relacji interpersonalnych oraz współdziałania z innymi w tworzeniu dobra wspólnego.

Z powyższego zestawienia widać pełny wymiar pracy ludzkiej i każdego trudu, jaki

człowiek podejmuje na tym świecie.

Obowiązek pracy

Praca jest naturalnym sposobem działania i egzystencji człowieka, który dzięki talentom, rozumowi i kierowany wolnością zmierza do udoskonalenia siebie i świata.

Pracy nie można postrzegać wyłącznie jako sposobu zarabiania środków potrzebnych do życia, lecz także jako pracę dla siebie i na swoim, pomimo iż pracuje we wspólnocie osób i dla wspólnoty (por. LE, 15).

Potrzeba pracy każdego człowieka wyraża się także poprzez:

- zaspokojenie potrzeb materialnych, społecznych i kulturowych;
- wezwanie Stwórcy do przemieniania ziemi (por. Rdz 1,27. Por. także LE, 25).

Na skutek grzechu pierworodnego praca stała się pewnego rodzaju uciążliwością, która oprócz wymiaru twórczego (*opus*), zyskała także wymiar *labor*, co sprawia, że każde dobre dzieło rodzi się w trudzie i mozołach człowieka.

Przykładem pracy dla człowieka powinien stać się Chrystus, który wytrwale pracował wraz ze św. Józefem (por. LE, 26); Także Apostoł Narodów pociągnięty przykładem swego Mistrza szczyli się tym, że sam zarabiał na własne utrzymanie, nie będąc dla nikogo ciężarem (por. Dz 20,34). W listach św. Pawła można znaleźć wiele napomnień odnośnie pracy ludzkiej, jej konieczności i godności (por. 2Tes 3,10-12).

W chrześcijańskim rozumieniu praca zawsze łączy się z trudem krzyża, dzięki któremu Chrystus dokonał dzieła odkupienia świata. Przez ten trud właśnie człowiek znajduje zapowiedź nowego nieba i nowej ziemi, które stają się jego udziałem przez trud pracy (por LE, 27).

Prawo do pracy i formy jego realizacji

Każdy człowiek ma prawo do pracy jako środka swego rozwoju duchowego, intelektualnego i moralnego. Ludzka praca stanowi także źródło utrzymania człowieka i jego rodziny. Muszą jednak zostać zachowane właściwe zasady, by praca

mogła nosić miano godziwej:

- prawo do wypoczynku;
- właściwe narzędzia;
- zapewnienie bezpieczeństwa pracy;
- ochrona godności i sumienia pracownika
- właściwy stosunek do kobiet w pracy, które łącznie w pracy, domu, przy dzieciach itd. pracują ok. 80 h tygodniowo;
- zapewnienie ubezpieczenia;

Dopiero zapewnienie takich warunków pracy, czyni pracę prawdziwie ludzką i godną.

Słuszna płaca

Ludzka praca domaga się sprawiedliwej zapłaty (por. Mt 10,10). Zapłata jednak nie jest ceną za usługę, lecz środkiem utrzymania osoby, która ją wykonuje. Zatem wysokość wynagrodzenia powinna obejmować następujące4 elementy:

- wydajność pracownika, której podstawą jest sprawiedliwość zamienna (równa płaca za równą pracę);
- potrzeby pracownika i jego rodziny (por. LE, 19), których podstawą jest sprawiedliwość rozdzielcza (inne potrzeby ma osoba samotna, a inne matka wychowująca samotnie dzieci);
- produktywność przedsiębiorstwa uzależnia w pewnym sensie wysokość płac,

aby przedsiębiorstwo było rentowne;

- dobro wspólne, któremu winien służyć każdy pracownik i za szczególny wkład w dobro firmy winien być stosownie wynagrodzony;
- płaca życiowa, która winna uwzględniać realne ceny podstawowych produktów, które pracownik potrzebuje do codziennego życia;
- oszczędności, na które powinno być stać pracownika z normalnej pensji;

Pracownik ponadto ma prawo także do takich świadczeń finansowych, jak:

- płaca dodatkowa – gdy pracownik wykonuje coś ponad normę;
- płaca społeczna – inwestowanie w miejsce pracy (higiena, czystość itd.);
- przedsiębiorstwo musi dzielić się swoimi zyskami z pracownikiem, czyli jeśli rosną dochody przedsiębiorstwa, powinny także wzrastać płace pracowników;
- wysługa lat – pracownicy za długi staż pracy mają prawo do gratyfikacji finansowej jako dowodu uznania;
- trzynasta i niekiedy czternasta pensja.

Słuszna i godziwa płaca stanowi o sprawiedliwości pracodawcy i jego ludzkim podejściu do człowieka, jako istoty stworzonej na obraz i podobieństwo Boże.

***

Praca człowieka stanowi odpowiedź człowieka na pierwotne powołanie, skierowane do niego przez Stwórcę, by czynił sobie ziemię poddaną i rozumnie korzystał z jej dobrodziejstw. Stąd też każda praca stanowi działanie, zmierzające do przemieniania świata na użytek człowieka oraz czynienia go coraz lepszym. Człowiek pracując służy dobru, zarówno jednostek, jak i ogółu, stąd też jego praca domaga się sprawiedliwego wynagrodzenia, które pozwoliłoby mu założyć i utrzymać rodzinę, wychować i wykształcić potomstwo oraz zapewnić sobie i swoim dzieciom przyszłość.